

Miten saada tieto ja kehittämistulokset kaikkien käyttöön?

Johanna Korkeamäki
Tutkija-kehittäjä, VTM
Kuntoutussäätiö

Esityksen sisältö

- Nuorisotakuun jatkosuositukset kuntoutuksen kannalta
- Matalan kynnyksen tarve
- Kuntoutuksen kynnyksiä
- Nuorten syrjäytymisen kustannukset
- Hankkeista pitkäjänteiseen kehittämiseen
- Uusia mahdollisuuksia myös kuntoutukselle

Nuorisotakuun jatkosuositukset etenkin kuntoutuksen kannalta

- Sosiaali- ja terveystalvelujen saatavuus
- Henkilökohtaisen ohjauksen tarve
- Nuorisotakuussa on jatkossa keskityttävä enemmän niihin nuoriin, joilla on kouluttautumista tai työllistymistä rajoittava vamma tai sairaus
- Ohjaamisen ohella tarvitaan joustavia polkuja koulutukseen ja työelämään
- Vajaakuntoisilla nuorilla pitkäkestoinen ohjaus ja työhönvalmennus
- Pitkäjänteinen kehittäminen

Hallitusohjelmassa nuorisotakuuta kehitetään yhteisötakuun suuntaan
→ eri toimijoiden välinen yhteistyö korostuu

Matalan kynnyksen tarve

Matala kynnys on metafora, joka kertoo olemassa olevan hoitojärjestelmän sopeutumattomuudesta yhteiskunnan tarpeisiin.

- Kynnyksen todellisesta mataluudesta voivat kertoa vain ylittäjät ja ulos jääneet.

Asiakaskuntia vaikea määritellä etukäteen – toiselle ryhmälle helppo voi olla toiselle vaikea.

Olennaista on myös, miten matalan kynnyksen taustalla toimiva palvelujärjestelmä madaltaa kynnystä.

Matalaa kynnystä tarvitaan niin kauan kuin palvelut eivät ole kaikille saavutettavia tai vallitsevia tarpeita vastaavia.

(Törmä 2009.)

Palveluiden saavutettavuus ja esteettömyys

Kynnyksiä voi olla monenlaisia – rakennettu esteettömyys yksi monista näkökulmista

- Myös Suomessa on nuoria, joiden lukutaito ei ole riittävä (PIAAC 2012)
- Kaikki nuoret eivät ole diginatiiveja.

Lisäksi on tärkeää huomioida viestinnällinen saavutettavuus ja asenteellinen saavutettavuus

- Selkokieli, puhuvat verkkosivut
- Mahdollisuus henkilökohtaiseen ohjaukseen sähköisten palvelujen rinnalla
- Mistä asioista halutaan kertoa ja kenelle?

Myös käsityksellä tuen saatavuudesta on merkitystä

Kuntoutuksen kynnyksiä

Kuntoutusmahdollisuuksista ei tiedetä tai niiden hakeminen koetaan vaikeana.

Kuntoutukseen pääsy on vaikeaa tai koetaan leimaavana.

Kuntoutuksen rakenne tai vaatimukset eivät kohtaa kuntoutujan tarpeita.

Kuntoutuksen oikea-aikaisuus.

Kuntoutus suhteellisen vähäistä nuorilla.

(Esim. Korkeamäki 2015, Appelqvist-Schmidlechner ym. 2014, Paatero 2008.)

Kuntoutus nuorilla

Kelan ammatilliseen kuntoutukseen valikoituu nuoria aikuisia, joilla on useita syrjäytymisen riskitekijöitä

- Harkinnanvarainen kuntoutus kuitenkin yhteydessä parempaan sosioekonomiseen asemaan (Pensola ym. 2012)

Kelan kuntoutustoimenpiteitä vuonna 2013 nuorilla 16–29-vuotiailla 19 765

- Yleisimmät kuntoutuksen muodot kuntoutuspsykoterapia (8 691) ja koulutus ammatillisena kuntoutuksena (5 488)
- Vuoden 2014 lakimuutoksen myötä ammatillinen kuntoutus lisääntyi arvioidusti 1 000 nuorella (Pajunen 2015)

Sosiaalisen kuntoutuksen tarve arvioidaan olevan kymmenillä tuhansilla nuorilla

- Mm. pitkäaikaisesti toimeentulotukea saavat, opintonsa keskeyttäneet (Tuusa & Ala-Kauhaluoma 2014)

Nuorten syrjäytymisen kustannukset

Vaikea arvioida, koska ihmisten tilanteet muuttuvat eikä syrjäytyminen ole yksiselitteinen ilmiö

Syrjäytymistä ehkäisevien palvelujen osuus 230 milj. euroa

- Kuntoutupalvelujen osuus 26 milj. euroa

Tulonsiirrot

- Toimeentulotuki 233,5 milj. euroa
- Työttömyysturvaetus 468 milj. euroa
- Kuntoutusraha 38,4 milj. euroa

Lisäksi kustannuksiksi voidaan arvioida myös menetetyt työpanokset

Opiskelun keskeyttäjän tukeminen arviolta 11 250 e (Ella-hanke)

Lähteet: Nuorten syrjäytyminen 2013 & Ehkäisevä työ säästää rahaa (Ella-hanke 2013)

Hankkeista pitkäjänteiseen kehittämiseen

Projektit ovat tavallinen tapa toteuttaa muutosta ja kehittää uutta.

Projektien myönteisinä puolina on pidetty henkilökunnan sitoutuneisuutta, julkisen avun katvealueiden esiin nostamista sekä joustavampaa tapaa reagoida erilaisiin ongelmiin.

- Projektien ongelmana vaikeus vakiinnuttaa toimintaa.
- Eriyisen vaikeana on nähty poikkihallinnollisen ja eri alojen välistä yhteistyötä vaativan toiminnan vakiintuminen. (Ks. tarkemmin Nuorten syrjäytyminen 2013.)

Lupaavat käytännöt voisivat toimia monilla kohderyhmillä (esim. OPI-hanke, nuorten aikuisten osaamisohjelma)

Monilla toimivilla työmuodoilla ei vakinaista rahoitusta (esim. etsivä työ ja hakeva toiminta)

Kaikista mahdollisuuksista ei tiedetä

Nuoret aikuiset, joilla on tuen tarvetta, toivovat erityisesti tietoa eri mahdollisuuksista ja vaihtoehdoista

Kuntoutusjärjestelmän mahdollisuuksien täysimääräinen hyödyntäminen erityisesti koulutuksen keskeyttäjiä

- Kelan kuntoutuksessa opiskelukyvyn tukeminen
- Tuki koulutukseen työelämävalmiuksia edistävässä sosiaalisessa kuntoutuksessa

Tietoa ja palveluita on saatavilla, mutta löydettävyydessä ja hyödynnettävyydessä parannettavaa.

- Tarvitaan kokoavaa tietoa palveluista, niihin pääsystä, käyttäjistä ja vaikutuksista.

Huomioidaan teknologiset mahdollisuudet

Ajantasainen tieto kaikkien saataville helposti hyödynnettävässä muodossa

Sähköiset palvelukartat

Mahdollisuus jakaa ja hallita omaa tietoaan (My data, omadata)

Tiedon saaminen kaikkien käyttöön (äänikirjat, puhetuki, puhuvat verkkosivut, tietotekniset apuvälineet)

